

Rolnummer 920
Arrest nr. 77/96 van 18 december 1996

A R R E S T

In zake : de prejudiciële vraag betreffende de artikelen 1382, 1383 en 1251, 3°, van het Burgerlijk Wetboek, gesteld door het Hof van Beroep te Luik.

Het Arbitragehof,

samengesteld uit voorzitter M. Melchior, waarnemend voorzitter H. Boel, en de rechters L. François, J. Delruelle, G. De Baets, A. Arts en R. Henneuse, bijgestaan door de griffier L. Potoms, onder voorzitterschap van voorzitter M. Melchior,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. *Onderwerp van de prejudiciële vraag*

Bij arrest van 20 december 1995 in zake C. Beckers tegen de Belgische Staat, heeft het Hof van Beroep te Luik de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Zijn de artikelen 1382, 1383 en 1251, 3°, van het Burgerlijk Wetboek in overeenstemming met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in zoverre zij het met name voor de Belgische Staat mogelijk maken beroep in te stellen tegen zijn orgaan wanneer, naar aanleiding van een door dat orgaan in het kader van zijn ambt louter toevallig begane lichte fout, de Belgische Staat het slachtoffer heeft vergoed voor de schade waarvoor zijn orgaan aansprakelijk werd verklaard, terwijl artikel 18 van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten de burgerlijke aansprakelijkheid van de door een arbeidsovereenkomst verbonden werknemer, ingeval hij bij de uitvoering van zijn overeenkomst de werkgever of derden schade heeft berokkend, tot de gevallen van bedrog, zware schuld en gewoonlijk voorkomende lichte schuld beperkt ? »

II. *De feiten en de rechtspleging in het bodemgeschied*

C. Beckers, een politieagent die strafrechtelijk werd veroordeeld omdat hij ene heer Malherbe had verwond bij een politieoptreden, dagvaardde de Belgische Staat om de interesten terug te vorderen op het deel van zijn loon waarop door het slachtoffer beslag was gelegd als door de strafrechter toegekende schadevergoeding. De Belgische Staat stelde tegen C. Beckers een tegenvordering in, die ertoe strekte te verkrijgen dat laatstgenoemde de sommen die de Staat aan het slachtoffer en aan diens ziekenfonds had gestort, zou terugbetalen.

De Rechtbank van eerste aanleg te Luik verwierp bij vonnis van 8 januari 1990 de hoofdvordering van C. Beckers betreffende de interesten maar verklaarde daarentegen de door de Belgische Staat ingediende tegenvordering gegrond.

C. Beckers stelde tegen dat vonnis hoger beroep in voor het Hof van Beroep te Luik, dat de hiervoor vermelde prejudiciële vraag heeft gesteld.

III. *De rechtspleging voor het Hof*

De expeditie van de verwijzingsbeslissing is op 16 januari 1996 ter griffie ingekomen.

Bij beschikking van dezelfde dag heeft de voorzitter in functie de rechters van de zetel aangewezen overeenkomstig de artikelen 58 en 59 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof.

De rechters-verslaggevers hebben geoordeeld dat er geen aanleiding was om artikel 71 of 72 van de organieke wet toe te passen.

Van de verwijzingsbeslissing is kennisgegeven overeenkomstig artikel 77 van de organieke wet bij op 2 februari 1996 ter post aangetekende brieven.

Het bij artikel 74 van de organieke wet voorgeschreven bericht is bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 3 februari 1996.

Bij beschikking van 27 juni 1996 heeft het Hof de termijn waarbinnen het arrest moet worden gewezen, verlengd tot 16 januari 1997.

Bij beschikking van 17 oktober 1996 heeft de voorzitter in functie vastgesteld dat rechter L.P. Suetens, overleden op 2 september 1996, als rechter-verslaggever werd vervangen door rechter G. De Baets.

Bij beschikking van 7 november 1996 heeft waarnemend voorzitter H. Boel, optredend ter vervanging van voorzitter L. De Grève, wettig verhinderd in onderhavige zaak zitting te nemen, de zetel aangevuld met rechter A. Arts.

Bij beschikking van 13 november 1996 heeft het Hof de zaak in gereedheid verklaard en de dag van de terechtzitting bepaald op 14 november 1996.

Op de openbare terechtzitting van 14 november 1996 :

- hebben de rechters-verslaggevers R. Henneuse en G. De Baets verslag uitgebracht;
- is de zaak in beraad genomen.

De rechtspleging is gevoerd overeenkomstig de artikelen 62 en volgende van de organieke wet, die betrekking hebben op het gebruik van de talen voor het Hof.

IV. *In rechte*

- A -

Er zijn geen memories ingediend.

- B -

B.1.1. De prejudiciële vraag luidt als volgt :

« Zijn de artikelen 1382, 1383 en 1251, 3°, van het Burgerlijk Wetboek in overeenstemming met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in zoverre zij het met name voor de Belgische Staat mogelijk maken beroep in te stellen tegen zijn orgaan wanneer, naar aanleiding van een door dat orgaan in het kader van zijn ambt louter toevallig begane lichte fout, de Belgische Staat het slachtoffer heeft vergoed voor de schade waarvoor zijn orgaan aansprakelijk werd verklaard, terwijl artikel 18 van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten de burgerlijke aansprakelijkheid van de door een arbeidsovereenkomst verbonden werknemer, ingeval hij bij de uitvoering van zijn overeenkomst de werkgever of derden schade heeft berokkend, tot de gevallen van bedrog, zware schuld en gewoonlijk voorkomende lichte schuld beperkt ? »

B.1.2. De artikelen 1382 en volgende van het Burgerlijk Wetboek bepalen :

« Art. 1382. Elke daad van de mens, waardoor aan een ander schade wordt veroorzaakt, verplicht degene door wiens schuld de schade is ontstaan, deze te vergoeden.

Art. 1383. Ieder is aansprakelijk niet alleen voor de schade welke hij door zijn daad, maar ook voor die welke hij door zijn nalatigheid of door zijn onvoorzichtigheid heeft veroorzaakt.

Art. 1384. Men is aansprakelijk niet alleen voor de schade welke men veroorzaakt door zijn eigen daad, maar ook voor die welke veroorzaakt wordt door de daad van personen voor wie men moet instaan, of van zaken die men onder zijn bewaring heeft.

De vader en de moeder zijn aansprakelijk voor de schade veroorzaakt door hun minderjarige kinderen.

De meesters en zij die anderen aanstellen, voor de schade door hun dienstboden en aangestelden veroorzaakt in de bediening waartoe zij hen gebezigd hebben.

De onderwijzers en de ambachtslieden, voor de schade door hun leerlingen en leerjongens veroorzaakt gedurende de tijd dat deze onder hun toezicht staan.

De hierboven geregelde aansprakelijkheid houdt op, indien de ouders, onderwijzers en ambachtslieden bewijzen dat zij de daad welke tot die aansprakelijkheid aanleiding geeft, niet hebben kunnen beletten. »

Artikel 1251, 3°, van hetzelfde Wetboek bepaalt ten slotte :

« Indeplaatsstelling geschiedt van rechtswege :

[...]

3° Ten voordele van hem die, met anderen of voor anderen tot betaling van een schuld gehouden zijnde, er belang bij had deze te voldoen; »

B.1.3. Artikel 1 van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten bepaalt :

« Art. 1. Deze wet regelt de arbeidsovereenkomsten voor werklieden, bedienden, handelsvertegenwoordigers en dienstboden.

Zij is ook van toepassing op de bij het eerste lid bedoelde werknemers, tewerkgesteld door het Rijk, de provincies, de agglomeraties, de federaties van gemeenten, de gemeenten, de openbare instellingen welke eronder ressorteren, de instellingen van openbaar nut en de door het Rijk gesubsidieerde inrichtingen van het vrij onderwijs, en wier toestand niet statutair geregeld is. »

Artikel 18 van dezelfde wet bepaalt :

« Ingeval de werknemer bij de uitvoering van zijn overeenkomst de werkgever of derden

schade berokkent, is hij enkel aansprakelijk voor zijn bedrog en zijn zware schuld.

Voor lichte schuld is hij enkel aansprakelijk als die bij hem eerder gewoonlijk dan toevallig voorkomt.

[...]. »

Uit die bepalingen volgt dat de werknemers die onder het contractuele stelsel vallen, niet aansprakelijk zijn voor de schade die voortvloeit uit een toevallige fout begaan in het kader van de uitvoering van hun overeenkomst en dat bijgevolg de werkgever die het slachtoffer zou hebben vergoed, zich niet tegen hen kan keren in het geval van een dergelijke fout; die bepalingen gelden ook voor de door de overheid contractueel tewerkgestelde werknemers, aangezien die werknemers niet onder een statuut vallen.

B.1.4. Wanneer het over bepaalde openbare diensten gaat, namelijk de politiediensten en het leger, heeft de wetgever het statutair personeel vrijgesteld van de aansprakelijkheid voor toevallige lichte fouten. Artikel 48 van de wet van 5 augustus 1992 op het politieambt en artikel 92 van de wet van 20 mei 1994 inzake de rechtstoestanden van het militair personeel beperken immers de aansprakelijkheid van het in die wetten bedoelde personeel tot de gevallen van opzettelijke, zware of gewoonlijk voorkomende lichte fout. De parlementaire voorbereiding van die bepalingen stelt dat die beperking van aansprakelijkheid rechtstreeks is ingegeven door die welke is bedoeld in artikel 18 van de wet van 3 juli 1978.

B.2. Zoals de verwijzende rechter stelt, wordt algemeen aangenomen dat wanneer een orgaan van een andere dan in B.1.4 vermelde overheid in het kader van zijn ambt een onrechtmatige daad heeft begaan die de rechtstreekse aansprakelijkheid van de overheid tot gevolg heeft, en deze laatste het slachtoffer heeft vergoed, de overheid een regresvordering kan instellen tegen dat lid van het statutair personeel, zelfs wanneer de schade werd veroorzaakt door een toevallige lichte fout.

B.3. Uit het bovenstaande blijkt dat wat betreft de burgerrechtelijke aansprakelijkheid die het gevolg is van een toevallig voorkomende lichte fout, de wetgever een verschil in behandeling heeft ingesteld tussen de door de overheid tewerkgestelde leden van het statutair personeel, enerzijds, en de contractuele werknemers in het algemeen, anderzijds, aangezien immers enkel de eerstgenoemden aan het risico van een regresvordering van de werkgever tot terugbetaling van de door hem aan derden betaalde schadevergoeding blootgesteld worden. Dat verschil in behandeling,

dat overigens niet voor het Hof werd verdedigd, is niet verantwoord in acht nemend de gelijkenis van de vergeleken arbeidsverhoudingen, met name vanuit het oogpunt van de juridische ondergeschiktheid.

B.4. In de huidige stand van de wetgeving zijn de artikelen 10 en 11 van de Grondwet geschonden, in zoverre, inzake burgerlijke aansprakelijkheid, enerzijds, de artikelen 1382 en volgende en 1251, 3°, van het Burgerlijk Wetboek de overheid toestaan een regresvordering in te stellen tegen een statutair personeelslid, wanneer naar aanleiding van een toevallige lichte fout door laatstgenoemde begaan in het raam van zijn ambt, de genoemde overheid het slachtoffer heeft vergoed voor de schade waarvoor dat personeelslid aansprakelijk werd verklaard en, anderzijds, het voormelde artikel 18 van de wet van 3 juli 1978 de burgerlijke aansprakelijkheid van de door een arbeidsovereenkomst verbonden werknemer beperkt tot de enkele gevallen van bedrog, zware schuld en gewoonlijk voorkomende lichte schuld.

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht :

De artikelen 10 en 11 van de Grondwet worden geschonden doordat inzake burgerlijke aansprakelijkheid in het kader van de arbeidsverhoudingen, enerzijds, de artikelen 1382, 1383 en 1251, 3°, van het Burgerlijk Wetboek het voor de Belgische Staat mogelijk maken beroep in te stellen tegen zijn orgaan wanneer, naar aanleiding van een door dat orgaan in het kader van zijn ambt louter toevallig begane lichte fout, de Belgische Staat het slachtoffer heeft vergoed voor de schade waarvoor zijn orgaan aansprakelijk werd verklaard, en, anderzijds, artikel 18 van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten de burgerlijke aansprakelijkheid van de door een arbeidsovereenkomst verbonden werknemer, ingeval hij bij de uitvoering van zijn overeenkomst de werkgever of derden schade heeft berokkend, tot de gevallen van bedrog, zware schuld en gewoonlijk voorkomende lichte schuld beperkt.

Aldus uitgesproken in het Frans en het Nederlands, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, op de openbare terechtzitting van 18 december 1996.

De griffier,

De voorzitter,

L. Potoms

M. Melchior